

BOLESŁAW CYPRIAN herbu CIOŁEK ŻARDECKI (wspomnienie)

Bolesław Żardecki urodził się 1 sierpnia 1853r. w domu rodzinnym we wsi WISZNIÓW w pow. Rohatyn, woj. Lwowskie, jako syn PIOTRA ŻARDECKIEGO i TEODORY z ONYSZKIEWICZÓW, córki Adriana Onyszkiewicza adwokata z Uhnowa, swojego towarzysza broni z powstania listopadowego. Ojciec Bolesława, Piotr Żardecki urodzony 26 grudnia 1803r. w Tejszarowie, jako syn też Piotra Żardeckiego właściciela dóbr Tejszarów i Salomei z hr. Sierakowskich, córki Konstantego, był uczestnikiem powstania listopadowego i jako podoficer 4. pułku ułanów walczył pod Stoczkim. Następnie walczył pod gen. Józefem Dwernickim w jego wyprawie na Wołyń w bitwach pod Boremlą i we wszystkich innych stoczonych przez tego generała, aż do jego wejścia do Galicji w dn. 27.04.1831 r. Był członkiem Stowarzyszenia Ludu Polskiego, a po wykryciu spisku w 1839 r. był przez wiele lat więziony w twierdzy we Lwowie. Po odzyskaniu wolności jest działaczem Wiosny Ludów. W 1848 r. jest komendantem Gwardii Narodowej w Samborze. Zmarł 3 listopada 1881 r. i jest pochowany na cmentarzu w Łańcucie.

Bolesław Żardecki był wychowany w atmosferze tradycji walk o niepodległość narodu i wolność ludu polskiego. W 1873 roku ukończył wyższe studium ekonomiczno-finansowe Akademii Technicznej we Lwowie. Pracę zawodową rozpoczął w Banku Krajowym we Lwowie. W roku 1879 przenosi się do Łańcuta i tu obejmuje stanowisko kasjera, a następnie zostaje naczelnym dyrektorem Kasy Zaliczkowej w Łańcucie.

W 1884 r. zostaje wybrany członkiem, potem sekretarzem i wkrótce wicemarszałkiem Rady Powiatowej w Łańcucie. Stanowisko to pełni do wybuchu I Wojny Światowej. 2 lipca 1889 roku zostaje wybrany posłem do Sejmu Krajowego z kurii wiejskiej. Po wyborach wstępuje do utworzonego klubu Katolicko-Ludowego oraz jako jedyny w sejmie należy równocześnie do Klubu Demokratów Polskich (przez wszystkie 4 kadencje do 1918 r.). W okresie swej pracy poselskiej pełni funkcję „łącznika” pomiędzy trzema zwaśnionymi Klubami Ludowymi.

Poświęcając całe swoje życie pracy społecznej dla kulturalnego i gospodarczego rozwoju, zwłaszcza ziemi łańcuckiej, zostaje założycielem, lub współzałożycielem Szkoły Tkackiej w Łańcucie w 1890 r., Szkoły Sukienniczej i Fabryki Sukna w Rakszawie w 1891 r., specjalnie by wykorzystać rozwinięte tu rękodzielnictwo oraz w celu przeciwdziałania nasilonej emigracji w poszukiwaniu pracy za granicą. W roku 1898 zakłada w Gorliczynie pod Przeworskiem Szkołę Gospodyń Wiejskich, którą następnie przenosi na prośbę ks. Antoniego Tyczyńskiego do Albigowej w 1899 r. Z jego inicjatywy powstaje Szkoła Koronkarstwa w Kańczudze, Bank Galicyjski Ziemski w Łańcucie z filią we Lwowie, pierwsze realne gimnazjum miejskie 1 września 1907 r. im. H. Sienkiewicza i bursy dla młodzieży gimnazjalnej w 1912 r. w Łańcucie.

Dzięki swojej działalności jako wicemarszałek Rady Powiatowej, przyczynia się do budowy szeregu dróg, jak do Albigowej, Wysokiej, Krzemienicy, Żołyni, Soniny i z Kosiny do Żołyni. Jako członek Towarzystwa Kolei Przeworsk - Dynów przyczynił się do jej budowy i otwarcia 1 września 1904 r. W latach 1892-1912 był członkiem Związku Stowarzyszeń Zarobkowych i Gospodarczych we Lwowie, a od 1918 r. członkiem Wydziału Galicyjskiej Kasy Oszczędności we Lwowie. Współdziałał w założeniu Stowarzyszenia Mieszczan „Gwiazda” w Łańcucie i był jego honorowym członkiem. Był wieloletnim czynnym członkiem Związku Stronnictwa Chłopskiego zorganizowanego w Nowym Sączu, tam też w 1893 r. wraz z innymi działaczami przystępuje do wydawania dwutygodnika „Związek Chłopski”.

Był również wraz z ks. A. Lubomirskim pomysłodawcą realizacji Panoramy Raclawickiej na wystawie w 1894 r. we Lwowie. W lecie tego roku na otwarcie Wystawy i Panoramy Raclawickiej ściągnęły do Lwowa wielkie rzesze zwiedzających, w tym ogromne ilości wycieczek włościańskich – związane z tym organizowanie wielu zgromadzeń ludowych. Głównym wydarzeniem był udział 600-osobowej grupy włościan „łańcuckich” z Bolesławem Żardeckim na czele.

Działalnością swoją wychodził Bolesław Żardecki znacznie poza granice zaboru austriackiego, między innymi wysłał swojego delegata p.Pasterza do Waszyngtonu na Narodowy Kongres Polski w 1910 r. i tam zgłosił wniosek wzywający Polaków do „nie oddawania” ziemi w obce ręce i do tworzenia polskich instytucji finansowych, zadaniem których powinno być wykupywanie ziemi i parcelowanie jej pomiędzy polskich osadników. W uznaniu zasług nadano mu Honorowe Obywatelstwo m. Łańcuta w 1893 r. oraz m. Leżajska w 1895 r.

Ożeniony był z Aleksandrą Eleonorą z Woźniaków, urodzoną 21 lutego 1857 r. w Starym Sączu, która była córką Wojciecha Woźniaka, wieloletniego kasjera Kasy Zaliczkowej w Łańcucie oraz Marii Anny z Marcinkiewiczów. Z małżeństwa tego miał sześcioro dzieci: synów Adama, Aleksandra, Józefa, Bolesława oraz córki Henrykę zamężną Glińską (żona prof. gimnazjum w Łańcucie Władysława Glińskiego) i Salomeę Annę Zabielską (żona Antoniego Zabielskiego).

Bolesław Cyprian Żardecki zmarł 26 maja 1924 roku w Łańcucie, a jego żona Aleksandra 5 lipca 1928 r. również w Łańcucie. Oboje pochowani są razem obok wybudowanego potem pomnika na cmentarzu w Łańcucie.

Niniejsze wspomnienie o moim dziadku Bolesławie Cyprianie Żardeckim napisałem w oparciu o relację mojego ojca Aleksandra Konstantego Żardeckiego z 1968 roku.

Owczary k/Krakowa, marzec 2007

Wiesław Stanisław Żardecki
wnuk Bolesława Cypriana Żardeckiego

We wrześniu bieżącego roku mija 100-rocznica założenia z inicjatywy Bolesława Żardeckiego gimnazjum (późniejszego liceum nr 1) im. Henryka Sienkiewicza w Łańcucie.